

Bruxelles, 31. svibnja 2021.
(OR. en)

9335/21

AGRI 253
FAO 22
COAFR 145
COHAFA 54
CONUN 79
ENV 386
CLIMA 133
SUSTDEV 70
DEVGEN 111
RELEX 493
SAN 345

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	8949/21
Predmet:	Zaključci Vijeća o prioritetima EU-a za UN-ov sastanak na vrhu o prehranbenim sustavima 2021.

Za delegacije se u PRILOGU nalaze Zaključci Vijeća o prioritetima EU-a za sastanak na vrhu Ujedinjenih naroda o prehranbenim sustavima 2021., kako ih je Vijeće usvojilo 26. svibnja 2021.

ZAKLJUČCI VIJEĆA
o prioritetima EU-a za UN-ov sastanak na vrhu o prehrambenim
sustavima 2021.

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

PODSJEĆAJUĆI NA:

- Zaključke Vijeća od 17. lipnja 2019. pod naslovom „Djelovanje EU-a s ciljem jačanja multilateralizma utemeljenog na pravilima” (10341/19);
- Zaključke Vijeća od 8. srpnja 2019. pod naslovom „Podupiranje ciljeva održivog razvoja u cijelom svijetu” (10997/19);
- Zaključke Vijeća od 10. prosinca 2019. pod naslovom „Izgradnja održive Europe do 2030. – dosadašnji napredak i sljedeći koraci” (14835/19);
- Zaključke Vijeća od 19. listopada 2020. o strategiji „od polja do stola” (12099/20);
- Zaključke Vijeća od 23. listopada 2020. pod naslovom „Bioraznolikost – potreba za hitnim djelovanjem” (12210/20);
- Zaključke Vijeća od 17. prosinca 2020. pod naslovom „Osigurati da oporavak bude kružan i zelen” (14167/20);
- Zaključke Vijeća od 29. studenoga 2019. pod naslovom „Ažurirana strategija za biogospodarstvo” (14594/19);
- Zaključke Vijeća od 25. studenoga 2019. o četvrtom izvješću o napretku Akcijskog plana za prehranu (14457/19);
- Zaključke Vijeća od 26. studenoga 2018. pod naslovom „Jačanje globalne sigurnosti opskrbe hranom i prehrane” (14554/18);
- Zaključke Vijeća od 18. lipnja 2018. o srednjoročnim prioritetima EU-a i njegovih država članica za Organizaciju za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih naroda (FAO) (10227/18);

1. PONOVRNO ISTIČE svoju potpunu predanost Programu održivog razvoja do 2030., Okvirnoj konvenciji UN-a o promjeni klime (UNFCCC), Pariškom sporazumu i Konvenciji o biološkoj raznolikosti te PONOVRNO POTVRĐUJE svoju nepokolebljivu potporu Desetljeću djelovanja kojim bi se dao zamah ostvarenju 17 ciljeva održivog razvoja do 2030. Nastavit ćemo blisko surađivati s UN-om na promicanju i jačanju multilateralnog djelovanja utemeljenog na pravilima kako bi se okončalo siromaštvo, glad i lošu prehranu, zaštitilo planet i osiguralo da svi ljudi uživaju mir i blagostanje, na temelju punog poštovanja ljudskih prava i ljudskog dostojanstva.
2. POZDRAVLJA inicijativu glavnog tajnika UN-a da se u kontekstu Desetljeća djelovanja sazove sastanak na vrhu o prehrambenim sustavima kako bi se pokrenula odvažna djelovanja u svrhu preobrazbe načina na koji svijet proizvodi i konzumira hranu kako bismo osigurali naše trajne kapacitete za pružanje dostatne, sigurne i cjenovno pristupačne hrane i zdrave prehrane za sve na našem planetu. Izgradnja održivih prehrambenih sustava i zdravih prehrambenih navika ključna je za ostvarivanje Programa 2030.
3. CIJENI to što je sastanak na vrhu usmjeren na ljude i na pronalaženje rješenja. To je jedinstvena prilika za svjetsku zajednicu da zajednički pristupi rješavanju sustavnih i međusobno povezanih izazova s kojima se suočavaju postojeći prehrambeni sustavi. Sastanak na vrhu također je od ključne važnosti za bolji i zeleniji oporavak od krize uzrokovane bolešću COVID-19 i njezina negativnog socioekonomskog učinka, koji pogoršava nejednakosti i povećava nesigurnost opskrbe hranom i pothranjenost.
4. U POTPUNOSTI JE PREDANO suradnji sa zemljama iz svih regija svijeta i sa svim relevantnim dionicima kako bi se postigli ambiciozan ishod na sastanku na vrhu i učinkovita daljnja djelovanja, vodeći se općim načelima ljudskih prava i pristupom koji se zasniva na pravu na hranu. Spremni smo sudjelovati u tim zajedničkim nastojanjima, pri čemu ćemo se voditi Programom 2030. i vizijom održive, klimatski neutralne i resursno učinkovite budućnosti utvrđene u europskom zelenom planu¹ te s njime povezanim strategijama i akcijskim planovima, osobito strategijom „od polja do stola”² i Strategijom EU-a za bioraznolikost do 2030.³, kao i politikama EU-a povezanima sa šumama te zajedničkom poljoprivrednom i ribarstvenom politikom EU-a.

¹ [15051/19 + ADD 1](#), [EUCO 9/19](#), [EUCO 29/19](#), [EUCO 22/20](#).

² [8280/20](#) i [12099/20](#).

³ [8219/20](#) i [12210/20](#).

5. PONOVRNO ISTIČE svoju predanost učvršćivanju i jačanju suradnje sa svim tijelima i agencijama UN-a koji sudjeluju na sastanku na vrhu o prehrambenim sustavima i s njime povezanome daljnjem postupanju te ih potiče na blisku suradnju u duhu načela „jedinstven UN”.
6. NAGLAŠAVA sljedeća opća načela i ključne prioritete za UN-ov sastanak na vrhu o prehrambenim sustavima 2021.:

OPĆA NAČELA ZA PREOBRAZBU PREHRAMBENIH SUSTAVA

7. Prehrambeni sustavi imaju iznimno važan utjecaj na život, zdravlje i dobrobit ljudi. Također bitno utječu na prirodne resurse i ekosustave planeta. Postojeći prehrambeni sustavi često pokazuju **strukturne slabosti i neodržive trendove** koji, zajedno s postojećim **nejednakostima** u pristupu zdravoj prehrani⁴, zahtijevaju **ubrzano usklađeno djelovanje**.
8. U skladu s općim načelom Programa održivog razvoja do 2030. „da se nikoga ne zapostavi”, tranzicija svjetskih prehrambenih sustava mora biti **pravedna i uključiva** te se zasnivati na **pristupu utemeljenom na ljudskim pravima**. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti najsiromašnijima i najugroženijima te pravima lokalnih zajednica i autohtonih naroda.
9. Potrebno je uložiti veće napore u rješavanje **temeljnih uzroka i glavnih razloga nesigurnosti opskrbe hranom i loše prehrane** diljem svijeta, posebno siromaštva, nejednakosti, klimatskih promjena, gubitka bioraznolikosti, prisilnih migracija i sukobâ. U tom je pogledu potrebno pažljivo razmotriti sigurnost opskrbe hranom i prehranu u nestabilnim i humanitarnim kontekstima, kojima treba pristupiti iz **integrirane humanitarne, razvojne i mirovne perspektive** na svim razinama. Isto tako, potrebni su kontinuirani naponi za rješavanje cikličkog učinka nesigurnosti opskrbe hranom i poboljšanje **humanitarne pomoći u pogledu hrane** kako bi se pružila potpora ugroženim osobama i zajednicama u kontekstu sukoba.
10. Žene daju ključan, iako podcijenjen, doprinos jamčenju sigurnosti opskrbe hranom i prehrane diljem svijeta. **Postizanje rodne ravnopravnosti** i uklanjanje socioekonomskih i drugih prepreka i dalje su iznimno važni za **osnaživanje žena i djevojčica** kako bi mogle u potpunosti ispunjavati svoju ulogu u preobrazbi prehrambenih sustava.

⁴ Zdrava prehrana opisana je u [Dobrovoljnim smjernicama Odbora za svjetsku sigurnost opskrbe hranom o prehrambenim sustavima i prehrani](#) kao sigurna, raznolika, uravnotežena i utemeljena na hranjivim prehrambenim proizvodima.

11. Izazovi povezani s preobrazbom prehrambenih sustava usko su povezani sa **široim održivošću, bioraznolikošću i klimatskim izazovima** s kojima se svijet suočava. Napori na svjetskoj razini trebali bi biti usmjereni na poticanje **aktivnog sudjelovanja** i rješavanje pitanja **odgovornosti svih aktera u svim fazama prehrambenog sustava**, a to su: proizvodnja, prerada, skladištenje, distribucija, potrošnja i zbrinjavanje.
12. Promjene usmjerene na postizanje održivih i otpornih prehrambenih sustava moraju se temeljiti na **holističkom i sustavnom pristupu** te se zasnivati na **istraživanju i inovacijama**. To zahtijeva bolju uporabu i poboljšanje **znanstveno utemeljenih i dokazanih metodologija** za procjenu gospodarskih, okolišnih i društvenih vanjskih učinaka hrane, uključujući skrivene troškove, posebno za okoliš i zdravlje, te bolje zajedničko razumijevanje sinergija i mogućih kompromisa unutar različitih dimenzija prehrambenih sustava i među njima. Potrebno je posvetiti posebnu pozornost podupiranju **suradnje u području istraživanja** i poboljšanju **povezanosti znanosti i politike**, uzimajući u obzir tradicionalno i autohtono znanje.
13. Snažan i integriran **pristup koji uključuje više dionika** i koji se temelji na dijalogu i partnerstvima između javnih i privatnih aktera na svim razinama, organizacija civilnog društva, institucija znanja i tvoraca politika ključan je za preoblikovanje obrazaca proizvodnje i potrošnje hrane. Od iznimne je važnosti osigurati **aktivno sudjelovanje svih dionika** pod pravednim uvjetima, među ostalim putem **povoljnog političkog okružja** te primjerenih gospodarskih i financijskih poticaja.
14. **Odgovarajuća odgovorna ulaganja** privatnih i javnih aktera na svim razinama ključna su za osiguravanje prehrambenih sustava koji dobro funkcioniraju te jačanje regionalnih i lokalnih tržišta. U tom kontekstu potrebno je odlučno djelovati kako bi se potaknuli uvođenje i primjena **međunarodnih instrumenata za promicanje odgovornih ulaganja** koji su usmjereni na sigurnost opskrbe hranom i prehranu, uz poštovanje ljudskih prava⁵, jamčila pravednost i transparentnost u upravljanju posjedom zemljišta⁶ te ostvarila usklađenost s klimatskim i okolišnim ciljevima.

⁵ Osobito [načela za odgovorno ulaganje u poljoprivredu i prehrambene sustave Odbora za svjetsku sigurnost opskrbe hranom](#).

⁶ Osobito [Dobrovoljne smjernice Odbora za svjetsku sigurnost opskrbe hranom o odgovornom upravljanju posjedom zemljišta, ribolovnih područja i šuma u kontekstu nacionalne sigurnosti opskrbe hranom](#).

15. Pri preobrazbi prehrambenih sustava trebalo bi uzeti u obzir **povezanost ruralnih i urbanih područja**, kao i raznolikost područja i njihove specifične prednosti i nedostatke. U tom se pogledu **teritorijalnim pristupom odozdo prema gore** kojim se uzimaju u obzir lokalni izazovi i iskorištavanje lokalnih dobara može dati važan doprinos.

KLJUČNI PRIORITETI KOJE TREBA UNAPRIJEDITI NA SASTANKU NA VRHU O PREHRAMBENIM SUSTAVIMA

16. U skladu s općim načelima ljudskih prava, posebno prava na hranu, EU⁷ je predan suradnji sa svojim partnerima u ostvarivanju ciljeva sastanka na vrhu o prehrambenim sustavima kako bi se poduprlo postizanje ciljeva održivog razvoja.
17. EU ističe sljedeće međusektorske prioritete za sastanak na vrhu kojima bi trebalo pristupiti na sveobuhvatan i integriran način.

Jačanje održivosti i otpornosti

18. Poljoprivredom, ribarstvom i akvakulturom mora se jamčiti sigurnost opskrbe hranom i prehrana rastućem svjetskom stanovništvu na održiv način. To će zahtijevati odmak od neodrživih metoda i praksi proizvodnje, povećanje **prirodnih rješenja i pristupa temeljenih na ekosustavu**, kao što su agroekološke prakse, ekološka poljoprivreda i agrošumarstvo, te povećanje kapaciteta za integrirano planiranje uporabe zemljišta i upravljanje njime. Osobitu pozornost potrebno je posvetiti **smanjenju degradacije tla i poboljšanju zdravlja tla**. Nadalje, povećana uporaba slatkovodnih resursa u kombinaciji s češćim i intenzivnijim sušama zahtijeva odvažno djelovanje za promicanje **održivog i integriranog upravljanja vodnim resursima**, učinkovitu uporabu vode te sprječavanje onečišćenja slatke vode i tla.
19. Snažne **poljoprivredne i prehrambene politike** te djelotvorni globalni okviri za promicanje održive uporabe prirodnih resursa, uključujući genetske resurse, ključni su za podupiranje prijelaza na održive i otporne prehrambene sustave.

⁷ U cijelom dokumentu uporabom izraza „EU” ne dovodi se u pitanje imaju li nadležnost EU, EU i njegove države članice ili isključivo države članice EU-a.

Uz teritorijalne pristupe, **sustavi pravedne i transparentne proizvodnje, ekološkog certificiranja i kvalitete** važni su alati koji se mogu upotrebljavati u tu svrhu. Slično tome, trebalo bi ojačati mjere za poboljšanje **odgovorne i održive uporabe gnojiva, pesticida i antimikrobnih sredstava**, među ostalim s pomoću ciljeva smanjenja.

20. Očuvanje oceana i slatkih voda te zaštita morskih ekosustava iznimno su važni u proizvodnji hrane za održivu i zdravu prehranu. Prepoznajući ključan doprinos **ribarstva i akvakulture**, potrebno je uložiti više nпора u razvoj održivih načina upravljanja svjetskim morskim prehrambenim resursima. Rad u tom području treba usmjeriti na **očuvanje i održivo iskorištavanje ribljih stokova**, zaustavljanje nezakonitog, neprijavljenog i nereguliranog ribolova, usvajanje pristupa nulte tolerancije u suzbijanju prelova te sprječavanje negativnih učinaka na okoliš. Na sastanku na vrhu trebala bi se poticati **suradnja** u pogledu konkretnih mjera za osiguravanje **djelotvornog upravljanja ribarstvom i održivog razvoja akvakulture** te njihovih lanaca vrijednosti kako bi se poduprli održivi i otporni prehrambeni sustavi.
21. **Bioraznolikost i prehrambeni sustavi** snažno su međuovisni. Gubitak bioraznolikosti i loše upravljanje kemijskim ulaznim materijalima i otpadom ozbiljna su prijetnja dugoročnom kapacitetu proizvodnje hrane i otpornosti prehrambenih sustava. Potrebno je hitno djelovati kako bi se riješili izravni i neizravni uzroci **gubitka bioraznolikosti** u kontekstu proizvodnje i potrošnje hrane. U tom je pogledu od iznimne važnosti smanjiti ovisnost o **pesticidima i prekomjernoj uporabi hranjivih tvari**, zaštititi i održivo upotrebljavati **agrobiološku raznolikost**, među ostalim s pomoću agroekoloških praksi i ekološke poljoprivrede, te riješiti temeljne uzroke **smanjenja broja oprašivača**, koji su ključni za zdrave ekosustave i sigurnost opskrbe hranom. U tom kontekstu EU naglašava važnost postizanja dogovora na 15. sastanku Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti⁸ o transformativnom i ambicioznom **globalnom okviru za bioraznolikost nakon 2020.**

⁸ 15. sastanak Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti.

22. **Šume i poljoprivredno-šumarski sustavi** na mnoge načine, izravno i neizravno, doprinose sigurnosti opskrbe hranom i prehrani. Potrebni su pojačani zajednički naponi za provedbu Strateškog plana UN-a za šume za razdoblje 2017. – 2030. kako bi se zaustavilo **krčenje i propadanje šuma na svjetskoj razini**, uključujući **nezakonitu sječu**, te održivo gospodarilo šumama, vodeći računa o očuvanju primarnih šuma i šuma starog rasta. Uzimajući u obzir da je širenje poljoprivrede jedan od glavnih razloga krčenja šuma na svjetskoj razini, od ključne je važnosti osigurati **transparentne i održive lance opskrbe**, među ostalim minimiziranjem rizika da se na tržište stavljaju proizvodi povezanih s krčenjem i propadanjem šuma. U tu bi svrhu na sastanku na vrhu trebalo ojačati **bilateralnu i multilateralnu suradnju** u pogledu politika i djelovanja za poticanje zemalja na provedbu ambicioznih i pravednih politika utemeljenih na rezultatima koje su usmjerene na suzbijanje krčenja i propadanja šuma.
23. **Prehrambeni sustavi** snažno su pogođeni **klimatskim promjenama**, ali ih isto tako i pokreću. Odgovorna ulaganja, inovacije i digitalna tehnologija imaju velik potencijal za rješavanje pitanja **prilagodbe klimatskim promjenama i njihova ublažavanja** u svim prehrambenim sustavima. Sastanak na vrhu trebao bi potaknuti **rješenja, inovacije i najbolje prakse** koje se mogu proširiti i imati trajan učinak za postizanje nulte stope gladi i sveobuhvatno rješavanje klimatskih ciljeva i ciljeva održivosti u svim prehrambenim sustavima. U tom je pogledu potrebna posebna pažnja kako bi se osiguralo da inovacije budu dostupne i pristupačne najsiromašnijim i najugroženijim zemljama i zajednicama.
24. **Pravednim prijelazom na kružno gospodarstvo** može se znatno doprinijeti održivim i otpornim prehrambenim sustavima. Potrebni su pojačani naponi kako bi se smanjila upotreba neobnovljivih prirodnih resursa i ojačali **sektori biogospodarstva**, među ostalim stvaranjem uvjeta za odgovorna ulaganja i tržišta te poticanjem održive proizvodnje i prerade biomase. Osim toga, **daljnji razvoj potencijala održivih izvora bjelančevina** ima važnu ulogu u globalnoj opskrbi hranom.

25. Znatno **smanjenje trenutačnih razina gubitka i rasipanja hrane** iznimno je bitno za prelazak na održive prehrambene sustave. Kako bi se ostvario globalni cilj smanjenja rasipanja hrane na maloprodajnoj i potrošačkoj razini za polovinu do 2030. te smanjenja gubitka hrane u proizvodnim lancima i lancima opskrbe (uključujući gubitke poslije berbe), posebnu pozornost potrebno je posvetiti promicanju međusektorske i javno-privatne suradnje, podupiranju mjera u području obrazovanja i podizanja svijesti, promicanju resursno učinkovitog i kružnog dizajna ambalaže hrane, sigurnoj uporabi nusproizvoda i recikliranju otpada od hrane, odgovornom poboljšanju roka trajanja proizvoda te unaprjeđenju praćenja gubitka i rasipanja hrane u cijelom lancu opskrbe hranom i izvješćivanja o tome.
26. Ključno je osigurati **pristojnu egzistenciju i životni standard** za primarne proizvođače i sve one koji rade u cijelom lancu opskrbe hranom, među ostalim mjerama socijalne zaštite. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti važnoj ulozi **malih poljoprivrednika, obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i malih proizvođača u ribarstvu, akvakulturi i šumarstvu**. Kako bi im se omogućilo da u potpunosti iskoriste svoj potencijal za poticanje prijelaza na održive prehrambene sustave, iznimno je važno osigurati im bolji pristup tržištima, proizvodnim sredstvima i ulaznim materijalima, financiranju i osiguranju, ponuditi im bolje upravljanje posjedom zemljišta, vode i ribolovnih područja, pravedne radne uvjete i pristojne higijenske uvjete, ojačati njihov pristup istraživanju, znanju, tehnologiji i inovacijama te prepoznati ulogu lokalnih i kratkih lanaca opskrbe.
27. Uključiv postupak tranzicije zahtijeva propisno priznavanje ključne uloge **autohtonih naroda i lokalnih zajednica u prehranbenim sustavima** jačanjem njihova osnaživanja i zaštitom njihovih prava. Također je ključno poboljšati izgled i životni standard **žena i mladih** u ruralnim područjima. Na sastanku na vrhu trebalo bi naglasiti potrebu za stalnim i ubrzanim djelovanjem u tu svrhu.
28. Potrebni su kontinuirani naponi za rješavanje nesigurnosti opskrbe hranom i loše prehrane u izvanrednim i dugotrajnim kriznim situacijama. U tom je kontekstu **humanitarna pomoć u hrani** ključan element za otpornost u vezi s hranom jer se s pomoću nje štite životi i egzistencija te omogućuje brži oporavak.

Potrebno je učiniti više kako bi se promicali **učinkovitiji mehanizmi pomoći u hrani**, uključujući anticipatorno djelovanje, prijenos novčanih sredstava i lokalnu nabavu prehrambenih proizvoda, što također može pomoći u smanjenju učinka humanitarnih intervencija na okoliš i pružiti potporu lokalnim prehrambenim sustavima.

Promicanje zdrave prehrane putem održivih prehrambenih sustava

29. Trenutačni **obrasci potrošnje hrane** trebaju postati održiviji. U tom pogledu potrošači imaju ključnu ulogu. Podupiranje i promicanje održivih, sigurnih, zdravih i raznolikih prehrambenih obrazaca, uključujući biljnu hranu, putem **poboljšanih prehrambenih okruženja, obrazovanja, podizanja svijesti i pristupa informacijama** trebalo bi biti sastavni dio globalnih napora koji se ulažu u preobrazbu prehrambenih sustava. U tom se pogledu posebna pozornost mora posvetiti promicanju jasne komunikacije s potrošačima, posebno putem transparentnih **sustava označivanja** i educiranjem o prehrani.
30. Uz neprekidne zajedničke napore koji se ulažu u iskorjenjivanje gladi i borbu protiv nesigurnosti opskrbe hranom, posebnu pozornost potrebno je posvetiti rješavanju sve većeg problema **loše prehrane** u svim njezinim oblicima, uključujući supostojanje pothranjenosti s **prekomjernom tjelesnom težinom, pretilošću** i drugim neprenosivim **bolestima povezanim s prehranom**. Posebnu pozornost trebalo bi posvetiti prehrani koja je **djeci i adolescentima** potrebna za rast i ostvarivanje njihova punog potencijala, među ostalim putem programâ prehrane u školama. Od ključne su važnosti međunarodne smjernice o politikama za promicanje zdrave prehrane, posebno za najsiromašnije i starije osobe te žene i djecu koji žive u nestabilnom okruženju. EU podupire proširenu primjenu pokazateljâ minimalne prehrambene raznolikosti kako bi se pratila raznolikost prehrane među skupinama stanovništva.
31. Odgovorne **marketinške prakse** i ciljane **politike određivanja cijena** mogu imati važnu ulogu u pomaganju ljudima da steknu dobre prehrambene navike te istodobno doprinijeti **većoj transparentnosti tržišta** i pravednijoj naknadi za proizvođače. Isto tako, posebnu pozornost treba posvetiti promicanju pojačane primjene **održivih politika javne i privatne nabave** te uključivanju dobrovoljnih standarda održivosti u takve politike.

32. Na sastanku na vrhu trebalo bi poticati djelotvorne mjere za povećanje **dostupnosti i cjenovne pristupačnosti zdrave prehrane putem održivih prehrambenih sustava**, među ostalim i za ugrožene skupine.

Jačanje sigurnosti hrane i javnog zdravlja

33. Iznimno je važno zajamčiti sigurnost hrane koja se pruža potrošačima. Za to je potrebno odgovarajuće **praćenje hrane u cijelom lancu opskrbe hranom i smanjenje rizikâ na najmanju moguću mjeru**, među ostalim u fazama prerade i maloprodaje hrane, te učinkovita **borba protiv prijevara povezanih s hranom**. U tom pogledu EU ponovno izražava svoju bezrezervnu potporu važnom radu **međunarodnih tijela za normizaciju**, posebno Komisije za Codex Alimentarius, Komisije za fitosanitarne mjere (CPM) u okviru Međunarodne konvencije o zaštiti bilja (IPPC) i Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE). Te bi organizacije kod razvoja međunarodnih normi utemeljenih na znanosti i dokazima trebale s dužnom pažnjom uzeti u obzir održivost prehrambenih sustava.
34. Glavni uvjet za uspješnu preobrazbu prehrambenih sustava potpuna jest provedba **pristupa „Jedno zdravlje”** jer je zdravlje ljudi, životinja, biljaka i njihova zajedničkog okoliša neraskidivo povezano. U tom pogledu trebalo bi dodatno jačati **trostranu suradnju** Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE) i Organizacije Ujedinjenih naroda za hranu i poljoprivredu (FAO) i **proširiti je** pod jednakim uvjetima na **Program Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP)**. U tom kontekstu EU pozdravlja novoosnovanu **stručnu skupinu na visokoj razini za pristup „Jedno zdravlje”** koja obuhvaća FAO, OIE, WHO i UNEP.
35. **Antimikrobna otpornost** osnovna je prijetnja zdravlju ljudi i životinja te proizvodnji sigurne i održive hrane. EU će se i dalje snažno zalagati za **odgovornu, opreznu i održivu uporabu antimikrobnih sredstava** te ponovno poziva na postupno ukidanje njihove uporabe kao pospješivača rasta. Na sastanku na vrhu trebalo bi istaknuti hitnu potrebu za jačanjem globalnih napora koji se ulažu u provedbu **Globalnog akcijskog plana o antimikrobnoj otpornosti iz 2015.** putem pristupa „Jedno zdravlje”.

36. Od ključne je važnosti sprečavanje **zoonotskih bolesti** i pripravnost na njih. EU naglašava potrebu za jačanjem mehanizama kontrole i odgovora te za razvojem i boljom provedbom međunarodnih smjernica o strožim sigurnosnim i higijenskim mjerama, posebno u kontekstu Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE). U tom pogledu trebalo bi u potpunosti uzeti u obzir rizike od **pojave i prijenosa novih zoonoza**, povezane s uzgojem životinja i zadiranjem čovjeka u ekosustave i divlje vrste. Potrebno je uložiti veće napore u ublažavanje tih rizika, među ostalim pojačanim mjerama za borbu protiv nezakonite trgovine divljom faunom i florom.

Doprinos održivosti i otpornosti prehrambenih sustava putem trgovine

37. Otvorena i transparentna međunarodna trgovina utemeljena na pravilima, usklađena s pravilima Svjetske trgovinske organizacije (WTO) te sanitarnim i fitosanitarnim normama, ima važnu ulogu u osiguravanju pristupa dostatnoj, sigurnoj i zdravoj prehrani za sve. **Multilateralni i bilateralni trgovinski sporazumi mogu biti važan alat za ostvarivanje ambicioznih ciljeva održivosti koji se odnose na prehrambene sustave**, posebno u ključnim područjima kao što su učinkovita provedba Pariškog sporazuma i Konvencije o biološkoj raznolikosti, održivo upravljanje vodama i zemljištem te održivo gospodarenje šumama, borba protiv krčenja šuma i nezakonite sječe drva, suzbijanje i sprečavanje daljnjeg širenja antimikrobne otpornosti, promicanje održive i oprezne upotrebe pesticida, poboljšanje dobrobiti životinja i zaštita pristojnih uvjeta rada. EU će nastaviti surađivati sa svojim trgovinskim partnerima, posebno sa zemljama u razvoju, te ih podupirati kako bi popratio prijelaz na održive prehrambene sustave. EU također ponovno ističe svoju potporu naporima koji se ulažu u **reformu WTO-a** s ciljem jačanja doprinosa WTO-a održivom razvoju.
38. Uz međunarodnu trgovinu, potrebno je uvažiti doprinos koji **regionalna i lokalna trgovina** može dati održivim i otpornim prehrambenim sustavima, među ostalim putem **kratkih lanaca opskrbe**. Stvaranje, jačanje i poboljšanje **pristupa regionalnim i lokalnim tržištima** ključno je za osiguravanje komplementarnosti lokalnih, regionalnih i globalnih prehrambenih sustava, čime se poboljšavaju održivost i otpornost prehrambenih sustava.

Nova rješenja za financiranje i poslovni modeli

39. Za poticanje održivih prehrambenih sustava potrebna su nova **rješenja za financiranje i poslovni modeli** za dionike, uključujući potporu, prema potrebi, putem mješovitog financiranja, mehanizama podjele rizika i programâ osiguranja. Time bi se posebno trebao promicati **pristup financiranju za održiva i odgovorna ulaganja u prehrambene sustave**, s naglaskom na male poljoprivrednike i obiteljska gospodarstva te mala i srednja poduzeća. U tom pogledu ključni su **mehanizmi odgovornosti** i zaštitne mjere za sprečavanje mogućih sukoba interesa.
40. Trebalo bi postupno ukidati poticaje štetne za okoliš, bioraznolikost i klimu. U tom pogledu EU pozdravlja donošenje **Sustava integriranih okolišno-ekonomskih računa UN-a** i poziva na daljnji rad na promicanju primjene **izračuna prirodnog kapitala** od strane donositelja odluka u cijelom prehrambenom sustavu.

Unaprjeđenje znanstvenih spoznaja i osiguravanje snažnog povezivanja znanosti i politike

41. Kako bi se bolje razumjeli izazovi i prilike povezane s preobrazbom prehrambenih sustava i odredili prioritete za djelovanje, trebalo bi provesti daljnje **znanstveno utemeljene i dokazima potkrijepljene procjene** prehrambenih sustava na svjetskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.
42. Isto tako, vlade, privatni sektor, istraživačke institucije, organizacije civilnog društva i potrošači trebaju imati pristup **najboljim tehničkim i socioekonomskim spoznajama**, uz uvažavanje tradicionalnih i autohtonih saznanja, kako bi se mogli dobro informirati i donositi odluke o budućnosti prehrambenih sustava. U tom pogledu EU se zauzima za pojačani **prijenos znanja, inovacija i tehnologija**.
43. Sastanak na vrhu trebao bi doprinijeti **jačanju upravljanja prehrambenim sustavima** na različitim razinama, među ostalim putem pristupa koji uključuje više dionika i međuvladinih mehanizama, te osigurati **snažno povezivanje znanosti i politike** kako bi se omogućilo donošenje političkih odluka uz potpunu informiranost.

44. U tom pogledu EU prepoznaje središnju ulogu **Odbora za svjetsku sigurnost opskrbe hranom (CFS)** i njegova **Povjerenstva stručnjaka na visokoj razini za sigurnost opskrbe hranom i prehranu**. Na sastanku na vrhu trebalo bi zemlje i sve dionike poticati na pojačano uvođenje i provedbu instrumenata politike Odbora za svjetsku sigurnost opskrbe hranom. U tom pogledu EU posebno naglašava važnost **nedavno donesenih Dobrovoljnih smjernica Odbora za svjetsku sigurnost opskrbe hranom o prehranbenim sustavima i prehrani** te poziva na njihovu širu provedbu.

DALJNJE POSTUPANJE NAKON SASTANKA NA VRHU

45. EU je predan postizanju **ambicioznog ishoda** sastanka na vrhu o prehranbenim sustavima kojim će se **pokrenuti preobrazba prehranbenih sustava**, uz pristup koji se zasniva na pravu na hranu, putem zajedničke vizije koja se odražava **u jasno provedivom programu** u skladu s mehanizmima praćenja ciljeva održivog razvoja i izvješćivanja o njima.
46. Za učinkovito daljnje postupanje nakon sastanka na vrhu bit će potrebna **snažna suradnja UN-a i jačanje aktualnih inicijativa UN-a** kako bi se postigli ciljevi održivog razvoja te pritom izbjeglo udvostručavanje ili preklapanje radnih procesa. EU ističe da je važno na najbolji mogući način primijeniti **postojeće međuvladine i institucijske mehanizme** kako bi se osiguralo da će se ishodima sastanka na vrhu pokrenuti nova djelovanja i potaknuti napredak te kako bi se izmjerio i analizirao učinak sastanka na vrhu u širem kontekstu Programa 2030. U tu je svrhu potrebna **bliska suradnja i koordinacija između relevantnih agencija i foruma UN-a**, posebno Organizacije za hranu i poljoprivredu (FAO), Međunarodnog fonda za poljoprivredni razvoj (IFAD), Svjetskog programa za hranu (WFP), Odbora za svjetsku sigurnost opskrbe hranom (CFS), Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP), Konvencije UN-a o suzbijanju dezertifikacije (UNCCD), Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE), Komisije za Codex Alimentarius i Međunarodne konvencije o zaštiti bilja (IPPC).

47. Posebna pozornost potrebna je kako bi se osiguralo da se **ishodi sastanka na vrhu** propisno uzmu u obzir u okviru **multilateralnih inicijativa i predstojećih događanja** kao što su sastanak na vrhu „Prehrana za rast” (Tokio, prosinac 2021.), Svjetska konferencija o akvakulturi (Šangaj, rujan 2021.), Konferencija o klimatskim promjenama COP 26 (Glasgow, studeni 2021.), Konvencija Ujedinjenih naroda o biološkoj raznolikosti COP 15 (Kunming, listopad 2021.), Konvencija Ujedinjenih naroda o suzbijanju dezertifikacije COP 15 (rujan 2021.), Konferencija UN-a o oceanima (Lisabon, 2022.), Konferencija „Stockholm 50+” (Stockholm, 2022.) i Konferencija UN-a o vodi 2023. (New York, 22. – 24. ožujka 2023.).

Djelovanja i inicijative na razini EU-a

48. EU želi služiti kao primjer predvođenjem procesa preobrazbe nakon sastanka na vrhu zajedno sa svojim partnerima i svim relevantnim dionicima te je u tu svrhu spreman poticati **saveze i partnerstva**.
49. U okviru svojih širih političkih djelovanja za postizanje sigurnosti opskrbe hranom i prehrane te za ostvarenje Programa 2030. u EU-u i izvan njega, EU nastoji u odnosima sa svojim trgovinskim partnerima staviti veći naglasak na održive prehrambene sustave s ciljem zajedničkog postizanja uspješne tranzicije na svjetskoj razini. U skladu s tim EU namjerava uključiti **posebno poglavlje o održivosti prehrambenih sustava u trgovinske sporazume EU-a** o kojima se trenutačno pregovara te u tom području pojačati suradnju sa zemljama koje su već sklopile trgovinske sporazume s EU-om.
50. EU usto i dalje predano ulaže napore u razvoj **održivog i otpornog prehrambenog sustava EU-a** te je spreman podijeliti svoje znanje, stručnost i iskustvo s partnerima. **Glavna kratkoročna i srednjoročna djelovanja i inicijative** koje EU namjerava poduzeti u tu svrhu, posebno u kontekstu **europskog zelenog plana i strategije „od polja do stola”**, uključuju sljedeće:
- razvoj zakonodavnog okvira EU-a za održive prehrambene sustave;
 - izradu, zajedno sa svim relevantnim dionicima, kodeksa ponašanja za odgovorne poslovne i marketinške prakse;

- razvoj obvezujućih ciljeva za smanjenje rasipanja hrane na temelju nove metodologije za mjerenje rasipanja hrane;
- izradu „Smjernica za održivu akvakulturu” kako bi se osigurala održiva proizvodnja hrane iz akvakulture kojom se upravlja na održiv način;
- izradu zakonodavstva kojim bi se izbjeglo ili svelo na najmanju moguću mjeru stavljanje proizvoda povezanih s krčenjem ili propadanjem šuma na tržište EU-a te daljnjih inicijativa za zaustavljanje krčenja šuma i promicanje održivoga gospodarenja šumama;
- izradu mjera za povećanje poljoprivrednog zemljišta u EU-u u okviru ekološkog uzgoja, povećanje ekološke akvakulture i povećanje potrošnje ekoloških proizvoda;
- izradu mjera za postizanje kvantitativnih ciljeva za smanjenje pesticida, antimikrobnih sredstava i gubitka hranjivih tvari;
- pokretanje inicijativa u kontekstu programa „Obzor Europa” za potporu ambicioznim međunarodnim i transdisciplinarnim istraživačkim i inovacijskim projektima za održive prehrambene sustave (među ostalim putem partnerstva pod nazivom „Sigurni i održivi prehrambeni sustavi za ljude, planet i klimu”);
- izradu „Inicijative EU-a za sekvestraciju ugljika u poljoprivredi” za certificiranje uklanjanja ugljika na temelju pouzdanog i transparentnog praćenja i provjere;
- izradu prijedloga kojim se nastoji osigurati usklađen i znanstveno utemeljen sustav označivanja hranjivih vrijednosti na prednjoj strani ambalaže i održiv okvir za označivanje;
- pokretanje inicijativa za poticanje reformulacije prerađene hrane, uključujući, prema potrebi, utvrđivanje maksimalnih razina za određene hranjive tvari, te za ograničavanje promicanja hrane s visokim udjelom soli, šećera i/ili određenih masti;
- preispitivanje programa EU-a za promicanje poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda i školskog programa EU-a te potporu EU-a javnoj nabavi hrane kako bi se poboljšala proizvodnja, dostupnost i prihvaćanje zdrave i održive prehrane;

- poboljšanje pripravnosti na prehrambene krize, poboljšanje anticipativnog djelovanja za prevladavanje prehrambenih kriza te daljnju operacionalizaciju globalne mreže protiv prehrambenih kriza uz povezanost humanitarnih, razvojnih i mirovnih aspekata.
-